

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

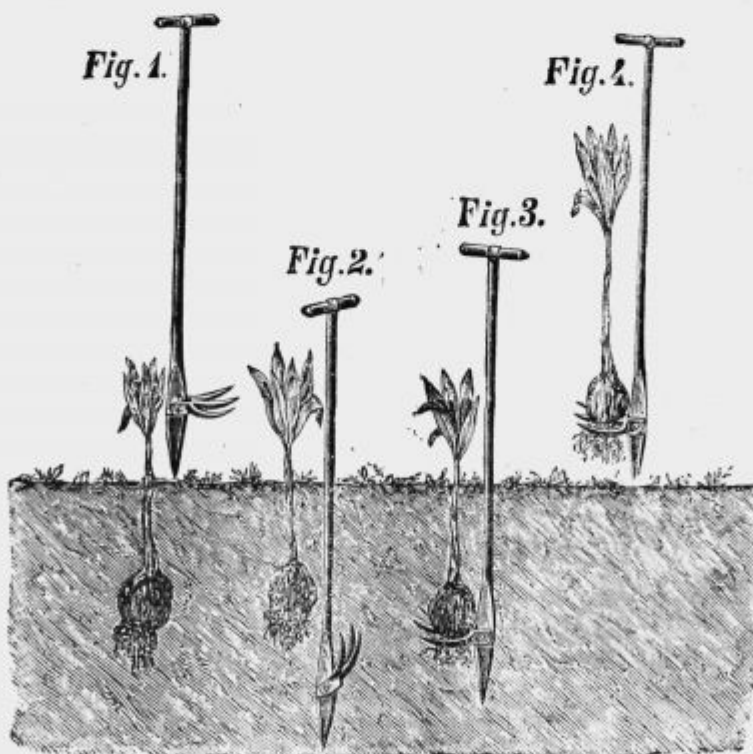
Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1895. Leto XII.

Obseg: Podleskove vilice. — Nekoliko migljajev za bližajočo se trgatav. — Sestava mošta in vina. — Zalivanje zelenjadi. — Oddaja umetnih gnojil po c. kr. kmetijski družbi kranjski. — Pošiljanje namiznega sadja. — Kako zelenjad ohraniti čez zimo. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Podleskove vilice.

Mnogo sredstev so uže priporočali za zatiranje podleska (*colchicum autumnale*), ki je po travnikih tako zelo razširjen ter je vsled svoje strupenosti škodljiv plevel. — Potrgavanje cvetja nima posebnega uspeha, ker se plodnica, ki je globoko v zemlji, pri mnogi rastlini oplodi, predno moremo potrgati cvetje. Pri tem načinu moramo namreč čakati, da se razvije večina cvetov. — Če rastline porujemo ob vlažnem vremenu spomladi, uspeh tudi ne bode popoln, ker v zemlji ostane zasnutek rastline, ki bo pognala prihodnje leto. — Nepopoln je tudi uspeh, ako ob košnji otroci pobirajo seme. Mimogrede naj omenimo, da se seme lahko proda, ker se rabi v zdravilstvu. — Tudi so priporočali, zelo zapleveljen travnik preorati ter rastline s čebulicami vred pobrati in uničiti.

Podoba 42.

Po večletni setvi strnenga žita se zemlja zopet lahko pusti za travnik. To je sicer izborno sredstvo za uničevanje podleska, toda ko-

liko je gospodarjev, ki tega ne bodo mogli storiti! — V južni Nemčiji so skušali podlesek ugonobiti na ta način, da so ob vsakem podlesku v zemljo zabodli nož z v križ postavljeno ostrino, da bi uničili čebulice. Toda mnoge tako poškodovane čebulice se zopet pozdravijo. — Boljša je neka priprava, ktero je pred kakimi 10 leti začel prodajati H. Buksbaum v Midelhajmu na Bavarskem (Buxbaum in Miedelheim) in pa priprava oskrbnitstva pl. Handel-na v Hagenavi pri Bravnavi, s kterima se izvleče vsa rastlina s čebulico vred. Toda obe pripravi sta precej sestavljeni in dragi.

Pač pa se lahko priporoča neka druga priprava za uničevanje podleska, ki je sicer prav priprosta, toda zelo pripravna in cena, in to so podleskove vilice, ktere kaže podoba 42. Podleskove vilice

je lansko jesen iznašel Hajneman (Heinemann) v Langenavi pri Krajctalu (Creuzthal). One obstoje iz 60 cm dolgega železnega droga, kateri je spodaj priostren, zgoraj pa ima za roč 20 cm dolgo prečko; 6 cm nad konico so trije roglji, ki se drže skupaj, skupno pa se na drogu lahko zasuje kvišku, da se prilagaja drogu, ali pa nizdolu, da imajo približno navpično lego k drogu. Vse to se natančno vidi na podobi 42. Št. 1. nam kaže odprte vilice na prostem, predno jih zasadimo v zemljo. Umevno je, da morajo biti roglji obrnjeni od rastline proč. Potem se vilice potisnejo v zemljo, vsled česar se zapro (št. 2.), in na to jih je treba zasukati takó, da roglji pridejo pod čebulico. Ako jih sedaj potegnemo kvišku, odpro se zopet ter vzamejo čebulico s seboj (št. 3.), ktero na ta način hitro in nepoškodovano dobimo iz zemlje (št. 4.). To delo se opravlja zelo hitro; en delavec na dan očisti 10 do 20 arov. Odseda se posebno potem, ko je delavec opazil, kje približno so čebulice. Podleskove vilice prodaja Frančišek Cimer na Dunaju. *) Cena jim je tako nizka, da se bodo gotovo kmalu povsod razširile. Vilice stanejo 2 gld.; kdor vzame dvoje, dobi jih poštne prosto, kdor pa jih naroči dvanajst ali več, dobi jih 25 % ceneje. Jeseni izderemo z vilicami čebulico s cvetom vred iz zemlje, spomladi pa s semenom. Ako potem, ko smo travnik očistili podleska, pravilno gnojimo in namakamo, ne bo se ta škodljivi plevel lahko zopet zaplodil.

Nekoliko migljajev za bližajočo se trgatév.

Bliža se vinogradniku najveselejši in ob onem rešilni čas, t. j. trgatév. Kdor se je med letom trudil in pridno skrbel za ohranitev svojih trt, ta lahko pričakuje povračila za svoj trud. Toda ni zadosti, da se je vinogradnik trudil med letom, glavna skrb mu še le pride. Skrbeti namreč mora, da bode o pravem času trgal ter grozdje, posebno pa mošt in vino, spravil v dobre, čiste posode, kajti ravno nesnažne posode so povod mnogim v vinu pozneje nastalim boleznim.

Kdor je trte pridno škropil, ostale so mu gotovo zdrave, in grozdje bode na njih prav dobro dozorelo; imelo bode veliko več sladkorja in manj kisline kakor bi tega imelo sicer. Vsled tega bode vino bolj močno in stanovitno ter je bode mogoče prodati po dobrih cenah. Nasprotno pa je grozdje na onih trtah, katerih niso škropili, ostalo le drobno, ker je že in bode odpadlo večinoma vse listje, vsled česar grozdje ne more popolnoma dozoreti, ostane drobno in trdo, ter bo dalo malo vina, a še to bo prav kislo in šibko. Primeri se pa lahko, da se kljubu zdravim trtam napravi šibko in kislo vino, ako se namreč grozdje potrga prezgodaj, t. j. nezrelo. S trgatvijo je torej treba počakati, dokler grozdje ni popolnem zrelo. To se spozna na tem, da listje začne rumeneti in polagoma odpadati, les in grozdni peclji rudeti, zadnji tudi sušiti se. Ob tem času jagoda postane prav mehka in prozorna. Še ne prav zrele grozde pustiti je treba še na trti, ali pa naj se pobere posebe, nikakor pa se ne smejo primešati zrelim, kajti malo takšnih grozdov mnogo pokvari. Čas trgatve je navadno v bolj vročih krajih kmalu po 20. septembru, dočim se v manj gorkih krajih trga še le proti sredi meseca oktobra. Pri trgatvi je posebno treba paziti na posodo, da ni umazana znotraj; treba jo je torej poprej dobro izmiti z mrzlo in če treba tudi z gorko vodo, da se tako po-

polnem odstrani vsa plesnoba, ki sicer more vinu pozneje zelo škodovati. To velja o posodah, v ktere se bere grozdje, pa tudi o onih, v katerih se vrši vrenje (kipenje), posebno pa o sodih, v katerih se hrani vino. Jako plesnive sode je treba izžgati, po kislem dišeče izmiti z 5 % sodovo vodo ali pa se vanje dene nekoliko žganega apna, kateri se potem ugasi. Kdor je svoje vrelne kadi in sode med letom žveplal, z lahko vestjo vanje dene vsakeršno vino, in ni se mu treba bati, da bi se mu pokvarilo; seveda mora te posode pred rabo dobro oprati, da preženo duh po žveplu. Tudi klet mora biti vedno snažna. Dobro je toraj, da se med letom večkrat v kleti zažge nekoliko žvepla, ker se s tem ugonobe vse glive in živalce. Preše je treba očistiti in namazati, podkladj pripraviti itd.

Vinogradniki v mrzlejših krajih morajo zraven na ravnokar navedeno paziti tudi na to, da ne bodo trgali koj zjutraj, ko je še precej mrzlo, temveč še le potem, ko se bo nekoliko ogrelo, kajti mošt od grozdja, ki je bilo brano v mrzlih urah, začne veliko kasneje kipeti, ker se le težko ogreje. Toda ne samo, da je tak mošt sam na sebi manj vrenju podvržen, marveč vanj pride tudi veliko manj gliv, radi česar tak mošt dalj časa kipi kakor mošt iz grozdja, ki je bilo nabrano v gorkem času. V gorkejših krajih morajo zopet paziti, da ne trgajo v prav vročih urah, ker jim potem mošt rad prenaglo kipi, vsled česar se hitro zazvija alkohol, kvasne glive pa se vsled prevelike gorkote in nastalega alkohola počasneje množe, kar zopet kipenje ovira, in tako vino veliko pozneje popolnem povre ter je vedno motno, kalno.

Nadalje je letos osobito paziti na trebljenje grozdja pri trgatvi, ker je mnogo grozdja gnilega; treba je vse to odstraniti in porabiti za kis (jesih), nikakor pa se ne sme zmešati z dobrim. S tem se namreč zelo pokvari vino, ktero pozneje lahko pobledi.

Nadaljno napravljanje vina se ravna po raznih krajevnih razmerah. Dočim na Primorskem večinoma puste grozdje vreti z vsemi peclji vred v odprtih posodah, ne da bi je poprej kaj zmastili, ter je le pozneje vsak dan 2—3krat obdelujejo s kolom, da dohaja zrak in pospešuje vrenje, in še le potem, kadar popolnem povre (v 5—8 dneh), ga sprešajo in natočijo v posode, kjer se vrši nadaljno vrenje, zopet v drugih krajih grozdje poprej zrebljajo (in to je pravilno), na zdrogalnici zmaste in ali to na luščinah puste povreti, ali pa koj sprešajo in sam mošt povreti puste.

Prvi način je vsekako slab, ker se v tem slučaju, če se puste vsi peclji in se jih nič ne odstrani, vino sicer hitro učisti in je stanovitnejše, postane pa jako trpko, kar posebno pri belih vinih ne sme biti, ker poleg tega postanejo še ogorelo rumena, kakeršna pa bela vina ne smejo biti, ker taka nikakor niso priljubljena. V bolj gorkih krajih je treba paziti, da črno grozdje nekoliko na tropinah povre, ker se drugače vina ne držijo. Pri vrenju pa naj se gleda na to, da je vsa drozga (luščine, hlastine) vedno pod tekočino, kajti če so suhi deli dolgo časa na zraku, se kmalu začne razvijati očetna kislina.

Drugi način je prav priporočljiv. Dostaviti moram le, da na luščinah morajo povreti črna vina, ker drugače bi ostala nebarvana, kajti barva se nahaja samo v luščinah (razven pri trti barvarici, ki ima barvilo v vsem soku) in to izvleče vsled kipenja nastali alkohol. Pa tudi bela vina morajo kakih 12—24 ur stati na luščinah, da tako pride v mošt veliko gliv, ktere pospešijo kipenje.

Nadalje opozarjam vse napredne vinogradnike, da si sedaj zaznamujejo vse one vrste, ki dobro rasto in

*) Prodajalčev naslov je: Franz Zimmer, Wien IV. Margarethenstrasse 32. — Podleskove vilice Nemci imenujejo Klauenstecher zur Vertilgung der Herbstzeitlose.

rode, da bodo v bodoče le takšne pomnoževali, le od takih cepiče jemali, bodisi zelene ali suhe. G.

Sestava mošta in vina.

Z ozirom na to, da večina gg. poročevalcev o letini, osobito o sestavi mošta glede na sladkor in vina glede na kislino, zagreše velike napake, smatram za potrebno, da v nastopnem podam tabelo, iz ktere se vsakdo lahko pouči, kako so sestavljene omenjene tekočine.

Sestavine:	Mošt, to je ne kipeča drozga	Vino, to je popolnoma povret mošt
Voda	70—85 % ^{*)}	80—90 %
Sladkor (grozdni) . .	10—30 %	jako malo (do 1/2 %)
Kislina	1—5 ‰ ^{**)}	5—15 ‰
Tanin	prav malo	0.2—5 ‰
Vinski kamen . . .	4—8 ‰	1.2—3 ‰
Rastlinska zdriz in sluz	3—10 ‰	prav malo
Beljakovina in dušikove tvarine	1.8—7 ‰	1.5—6 ‰
Alkohol	nič	5—18 ‰
Glicerin	nič	6—8 ‰
Rudninski deli . . .	3—5 ‰	1—4 ‰

V moštu, kakor tudi v vinu, se nahaja še mnogo drugih sestavin, katerih pa tukaj ne bom navajal, ker za to razpravo nimajo pomena.

Iz zgornje tabele je razvidno, da ima mošt obilo sladkorja, pa nič alkohola, dočim je v vinu prav nasprotno. Ta izprememba se izvrši pri vrenju ali kipenju. Sladkor povre v dve glavni tvarini, namreč v alkohol in v ogljikovo kislino; to je tista kislina, ki nas tako pika v nos, ako nagnemo obraz čez vrelo kad, ali nam ugasne gorečo luč. Ravno radi te kisline nam je treba biti paznim posebno v kletih, kjer vre veliko mošta in je malo zračeno, kajti te kisline se lahko nabere toliko, da vstopivšega človeka kar zaduši; zato naj se vselej, predno se vstopi, posebno zjutraj, drži gorečo svetilko pred seboj, nižje od ust. Če ta ugasne, ne kaže iti naprej.***) Klet je torej treba pridno zračiti, ali, če to ne gre, politi po tleh apnenega beleža, ker posrka ogljikovo kislino in postane spet apnenec (ogljikovokislo apno).

Navadno se računa, da povre 1 kg sladkorja v polovico alkohola in v polovico ogljikove kisline. Pri ugodnih razmerah res povre v 48 % alkohola in v 46 % ogljikove kisline, ostalih 6 % pa povre v glicerin, jantarovo, očetno in druge kisline, dočim se nahajata jabolčna in vinska kislina že v moštu. Vse te kisline se smatrajo za vinsko kislino, in te je, kakor je razvidno iz tabele, 5—15 ‰. Ako ima vino 15 ‰ kisline, je že grozno kislo; celó cviček, kateri je precej kisel, ima komaj 8—11 ‰ kisline. Pri vseh vinih pa ni čutiti kisline enako; tako more imeti n. pr. refošk tudi 11 ‰ kisline, a se ne čuti, da je je toliko. To odvisi od polnosti vina; čim močnejše je in čim več tanina ima vino, tem manj se čuti kislina.

*) Torej 70—85 litrov v 100 litrih tekočine.

**) Torej komaj 1—5 litrov v 1000 litrih tekočine.

***) Če se svetilko drži nad glavo, morda kislina ne dosega luči in luč ne ugasne, dočim se človek lahko zaduši, ako mu kislina dosega usta. Ogljikova kislina je namreč težja od zraka, zato je čisti zrak zgoraj.

Alkohol je tista snov v vinu, ki človeka opijani, in v veliki meri zavžit človeka popolnoma pokvari.

Alkohol v majhni množini zavžit, pospešuje prebavljanje, kakor tudi krvotok, v veliki množini pa človeka ugonoblja. Kdor se uda pijančevanju, ne pride samo ob dobro ime in v takšne razmere, kakeršne so navedene pod naslovom „Hud sovražnik pri hiši“ v 13. številki „Kmetovalca“, na strani 98., marveč postane poleg tega še pozabljiv, lenoben, izgubi tek do jedi, vsled tega vedno bolj hujša, život se mu začne tresti in ima strašne sanje. Taki ljudje si izkopljejo zgoden grob in marsikoga zadene kap. To pa ne škoduje samo dotičniku, marveč je največje zlo to, da to rado preide še na njegove potomce.

Tanin se napravi iz grozdnih pecljev, pešek in deloma iz lušin. Tanin je tista vinska sestavina, ki daje vinu zagoltni okus. Dočim mora imeti črno vino nekoliko tanina, treba je pri belih vinih paziti, da vanje pride kolikor mogoče malo te tvarine. Belo vino, v katerem je veliko tanina, dobi neprijeten okus, posebno pa neprijetno temno-rumeno barvo. Bela vina morajo imeti bolj blede barvo; pozneje postane ta barva itak rumena, to pa ne vsled tanina, temveč vsled razvijajočih se etrov. Pravilno napravljeno belo vino, t. j. tako vino, ki ne povre na tropinah, ima 0.2—0.4 ‰, črno pa 1.5—2.5 ‰ tanina. Če ima črno vino čez 3 ‰ tanina, je že jako trpko.

Torej, gg. poročevalci, ne poročajte v bodoče, da je imel mošt 7 ‰ sladkorja in 70 ‰ kisline!

Navadno vino ima 8—11 ‰ alkohola; če ga ima 11—13 ‰ je močno, vino z 13—15 ‰ alkohola je pa prav močno, 15—17 ‰ imajo le vina iz deloma posušenega grozdja, ali pa, če je bil alkohol dodan. G.

Zalivanje zelenjadi.

Različne vrste zelenjadi so gledé na potrebo vlage zelo različne. Tako n. pr. dobta grah in fižol iz navidezno suhih tal še dovolj potrebne vlage, dočim se karfiol, zelena in solata najbolje počutijo in obnesejo, ako je zemlja, na kateri stoje, zelo mokrotna; celo skoro mužnata smé biti.

Zelenjadne rastline lahko ločimo, prvič po njih koreninah: v vrste s privršnimi, srednje globoko in globoko segajočimi koreninami; drugič po tem, koliko potrebujejo vlage, v take, ki jo potrebujejo le malo, srednje veliko, ali mnogo, in tako moremo posamezne vrste bolj pogostoma ali bolj poredkoma zalivati, kakeršni vrsti ravno pripadajo. Vrste s privršnimi koreninami bo morda treba zalivati vsak dan, ker se zemlja v gornjih plasteh kmalu posuši, vrste s srednjimi koreninami lahko zalivamo na dva, tri, štiri do pet dni; vrste z globokimi koreninami pa morda še le po preteku enega ali dveh tednov, ali pa še redkeje, ker v globokih zemeljskih plasteh vlaga ne premine tako kmalu. Mimo tega pa moramo zopet vse tiste vrste zelenjadi, ki hočejo imeti mnogo vlage, n. pr. karfiol, zalivati pogosteje, naj jim uže vsakokrat prilijemo kolikorkoli vode. Stalna razporedba zalivanja ni mogoča. Na stotine različnih vplivov lahko naredi zalivanje potrebno bolj pogostoma ali poredkoma.

Dež večkrat nadomesti zalivanje; v koliko, to je treba določiti za vsak slučaj posebe. Tako n. pr. dež, ki pade med precejšno nevihto, zadošča rastlinam s privršnimi koreninami, rastlinam z globokejšimi koreninami pa ne donese mnogo vlage. Preiščimo le po takem polnem deževju, kako globoko je vlaga prodrla v zemljo,

in strmeli bodemo, ko bodemo précej pod površjem našli suho prst. Tako se lahko pripeti, da je zalivanje potrebno celo ob času deževanja. Mnogi vrtnarji zalivajo globoko segajoče rastline najraje ob dežju.

Če pa ostane več tednov hladno, megleno vreme, moramo s prilivanjem za dalj časa nehati, kajti tla se zelo shladijo, vrhu tega pa rastline ob tem času le malo vlage potrebujejo; v takem času lahko ostanejo dalj časa skoro v suhem. Ob toplem, suhem vremenu vlaga zelo urno izhlapeva; rastlina porabi več vlage, tla je tudi več izhlape, tako, da ob takem vremenu ni lahko mogoče rastline preveč zalivati.

Glede na vlago je velika razlika tudi v kakovosti tal. Posebno važna je vlaga, ki prihaja od spodaj in zalivanje v mnogih slučajih lahko nadomešča. Pa tudi rahlost gornje plasti zelo vpliva na vlago v zemlji. Ako je gornja plast dovolj zrahljana, pa vlaga ne uide tako naglo iz tal, kakor v zemlji, ki ni zrahljana ter je podobna trdi skorji. Zrahljana plast se nam sicer vidi zelo suha, toda spodnja plast ostane sveža.

Tudi ena in ista rastlina v različnih časih svojega razvoja potrebuje različno mnogo vode. Dokler imajo rastline le majhno listje, rabijo primeroma le malo vode. Veliki listi je potrebujejo zelo mnogo, še več pa je rabi cvet in sad; ob času zoritve semena pa nasprotno poraba vode popolnoma preneha.

Pri zalivanju je treba jemati ozir tudi na letni čas. V dolgih dnevih meseca junija in julija, ko solnce visoko stoji, potrebujejo rastline, ki so ob tem času popolnoma razvite, zelo mnogo vode. V majniku je poraba vode v sicer enakih razmerah dokaj manjša. V avgustu so dnevi zopet krajši; solnčni žarki ne padajo tako naravnost, pa tudi ozračje je, čim bolj se bližamo jeseni, čimdalje vlažnejše. Potrebe rastlin se vedno manjšajo in zalivanje se lahko čimdalje bolj in bolj omejuje.

Kdor si vse to postavi pred oči ter tudi rastline, ktere zaliva, nekoliko opazuje, kako jim zalivanje ugaja, ta se bo kmalu naučil, kdaj je treba zalivati.

Oddaja umetnih gnojil po c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Kot gnojila za travnike je družba naročila in bode oddajala tudi letos „zmleto Tomasovo žlindro“ in „stasfurtski kajnit“.

Tomasova žlindra je gnojilo, ki daje rastlinam prepotrebno fosforovo kislino in po vrhu še apno. Tomasova žlindra ima v sebi 18 do 20 % fosforove kisline.

Kajnit je kalijevo gnojilo, ki je preimenitno ter daje rastlinam tisto, kar one deloma dobe, če se gnoji s pepelom. Kajnit ima v sebi 23 do 25 % žveplenokislega kalija.

Kdor hoče gnojiti z zmesjo iz Tomasove žlindre in kajnita, ta naj pa porabi na 1 hektar 400 kg Tomasove žlindre in 600 kg kajnita, ali na 1 oral 225 kg Tomasove žlindre in 350 kg kajnita, ali na 1 mernik posetve 40 kg Tomasove žlindre in 60 kg kajnita.

Ako se gnoji z zmesjo iz kajnita in žlindre, naj se poprej oboje zmeša, a ne več nego 24 ur poprej, ker se drugače zmes sprime in strdi. Ker je Tomasova žlindra zelo fino zmleta in jo je torej sitno raztresati, zlasti ob vetru, zato jo priporočajo malo pred porabo poskropiti ter dobro premešati, ker se taka lože trosi.

Tomasova žlindra deluje počasi, zato je tudi poznejši učinek večji. Tomasova žlindra se prilaga zlati

težki, vlažni zemlji. Ker se razkrajja počasi, priporoča se, da se spravi v zemljo uže jeseni ali po zimi. Ako ima žlindra mnogo fine moke (vsaj 75 %), rabi se lahko kot nadomestilo za superfosfat, toda le pod pogojem, da se je vzame 2 do 2 1/2 krat več, kakor bi rabili superfosfata (sicer bi ne pomagala hitro), in da se dobi dosti ceno.

Ako hočemo, da bo imela gnojitev s fosforovo kislino tudi pozneje še kak uspeh, na pr. ako se med žito vseje detelja ali krmaska rastlina, potem naj se rabi Tomasova žlindra. Neprecenljiva pa je vrednost Tomasove žlindre (skupno s kajnitom) pri gnojenju mokrih, zelo mahovitih travnikov. Če je potrosimo jeseni 200 do 250 kg na oral, pomnoži pridelek sena prav izdatno.

Tudi za dobroto detelje in druge krme je zelo važna. V kolikih množinah naj se rabi, smo uže povedali. Potrebno pa je, da se podorje (razven na travnikih in deteljiščih).

Kajnit deluje silno ugodno na rastline posebno s svojim kalijem, pa tudi z drugimi obstojnimi deli, zlasti s kuhinjsko soljo.

Za težka tla, ki imajo navadno dovolj kalija, vzame se malo kajnita, ali se pa to gnojenje sploh opusti. Prav važen je pa kajnit za lahko peščeno zemljo; v njej deluje deloma s svojim kalijem, deloma s tem da jo ohrani dalj časa vlažno.

Kajnit je najbolje spraviti v zemljo jeseni ali po zimi, in sicer zato, ker se čez zimo poizgube v njem nahajajoče se tuje snovi, ki bi utegnile škodljivo vplivati. V težki zemlji se podorje s plugom, v mehki pa je bolje, če se podvleče z brano. Za deteljo, krmasko rastline, travnike, okopavine in za lan je kajnit posebno dober. Okopavini pa se ne sme nikdar neposredno gnojiti s kajnitom, temveč večno prejšnji rastlini, da ne škoduje okopavini.

Čim lažja je zemlja, tem več kajnita ji je treba dati. Sicer se pa računa na 1 oral:

Za žita: slabo gnojenje 60 kg, srednje 110 kg, močno 225 kg. Ječmen za pivo naj se ne gnoji s kajnitom. Ako se repa ali detelja seje kot drugi sad, treba bo večje množine, in sicer za stročnice in detelje: slabo gnojenje 225 kg, srednje 290 kg, močno 340 kg; za oljate rastline: slabo gnojenje 110 kg, srednje 225 kg, močno 340 kg; za predivne rastline 170 do 225 kg, za posamezna sadna drevesa okoli 2 kg. Jeseni se po travnikih raztrosi skupno s Tomasovo žlindro, spomladi pa se zavleče.

Naša družba oddaja ta gnojila le v vrečah po 100 kg, in sicer stoji 100 kg zmlete Tomasove žlindre 3 gld. 50 kr., 100 kg kajnita pa 3 gld. Naročitvam, ki jih uže sedaj vzprejemamo, je dodati nekaj are.

Pošiljanje namiznega sadja.

W. Hintze, znani sadjar v Ptuj na Štajerskem, je dobil na raznih razstavah mnogo odlik za najboljši način, kako pošiljati namizno sadje, da pride lepo ohranjeno v prejemnikove roke. Hintze opisuje svoj način tako-le.

Vzemimo n. pr. 30 do 35 kilogramov sadja za odpošiljatev. Zanje vzamemo zabojček, ki je 75 cm dolg, 40 cm širok in 26 cm visok; deske naj so 1 1/2 cm debele. Na sredi se pri pošiljanju posebno lepega sadja naredi 1 1/2 cm debela stena (pregraja), da se sadje ne poškoduje vsled svoje teže. Pri manj koščljivi pošiljatvi se na ta način v eden zaboj spravi lahko tudi 1000 jabolk po spodaj navedenem načinu, pa se vender ni bati, da bi se poškodovala. Na srednjo steno pribije se tudi po-

krov, ki je na robu pritrjen le z nekaterimi žrebljički. Tako je vedno enako nad sadjem ter se ne more pritiskati nanje. Ko je zaboj na ta način zaprt, pribije se na obeh koncih okrog in okrog zaboja še ozek lesen ali pa tudi železen obroček.

Za pošiljatev naj se jabolka poprej odberejo, in le taka naj se zavijejo v popir. Hintze rabi za zavijanje različno barven svilen popir, ki je razrezan v 25 cm dolge in 18 cm široke kose, ki imajo na eni strani v sredi 4 cm od roba natisnjeno pravo (pomologično) ime. Popir se dene na mizo ali na kak drug pripraven kraj, tako da je ime spodaj. Na sredo popirja dene se jabolko, tako da moli pecelj kvišku. Sedaj se popir upogne od obeh strani, in ime se pokaže na vrhu. Konci popirja z leve in desne se zopet upognejo in zavišejo pod jabolko. Ko se sadje na ta način pripravi, naloži se v zaboj najprej lega zrezanega popirja in tudi ob straneh se nadeva popir; zdajci se na popir naloži vrsta v popir zavitih jabolok, in sicer tako tesno drugo poleg drugega, da se ne morejo prav nič premikati. Zgorej se povsod vidijo imena. Pa tudi barva popirja, ki se za vsako vrsto sadja vzame drugačna, uže pove, kakšne vrste sadje je zavito v popirju. Na to vrsto jabolok dene se zopet tenka lega popirja, in na to naloži se druga vrsta jabolok. Tako se naloži tudi tretja, četrta in vse druge vrste. Na vrh se zopet dene lega popirja, katerega potem pokrov, ko se pribije, dobro pritisne k sadju, da se jabolka ne morejo premikati na nobeno stran. Tako se pošilja lepo namizno sadje. Gospodarsko sadje pa se pošilja v sodih po 300, 150 in 70 kg. Tudi med to se deva popir in se zavija v popir, vselej pa tudi ne, ker to da veliko dela in bi pošiljatev ne posebno finega sadja preveč stala.

Iz tega se razvidi, da se boljše sadje ne sme pošiljati v zabojih brez vmesne vloge. Pri taki pošiljavi se sadje samo ob sebi obdrigne in se sploh tako poškoduje, da nima nič kaj prikupljive vnanjosti, če prav je bilo poprej še tako lepo. Boljše je jabolka plačati malo dražje, da le dospejo nepoškodovana, kakor pa imeti ceno blago, ki se ne ohrani in ni lepo. Sadjarji, kateri pošiljate sadje v zabojih, ravnajte se po tem načinu! Zavijte sadje v popir, saj je vsak popir dober, da je le mehak, in ljudje — naročniki — bodo z Vašim blagom vselej zadovoljni!

Kako zelenjad ohraniti čez zimo.

Po leti in jeseni je dovolj zelenjadi, največkrat celo preostaja, po zimi je pa manjka. Da bi po zimi imeli tisto zelenjad, ki nam preostaja jeseni, oziroma, ki jo moramo po neznatnih cenah prodajati, kolik dobiček bi bil to za nas! Ta želja pa nikakor ni neizpeljiva, na sprotno, prav lahko ohranimo zelenjad čez zimo, če vemo, pravilno ž njo ravnati, oziroma ohraniti jo. Ker je pri nas hranjenje zelenjadi čez zimo še večinoma neznano, objavimo v nastopnih vrstah nekatere splošne opomnje o tem predmetu.

Različno sočivje prezimi na prav različne načine, in ne morejo prezimiti vse vrste v istem postoru. Sploh pa velja pravilo, da je le popolnoma dorastla in ob suhem vremenu nabrana zelenjad dobra za shranjevanje ter da jo je treba prav varno rovati in prenašati. Za slabe vrste (slabo blago) in za tako zelenjad, ki ni dovolj dorastla, marveč je zanemarjena, se shranjevanje ne splača. — Kačji koren, morska retkica in česen se shranijo najboljše, če ostanejo na svojih mestih v gredi. Tamkaj se, če jih hočemo kopati po zimi, pokrijejo za 1 čevljev debelo z listjem, da ne zamrzne prst, — Listje je sploh

velike važnosti za shranjevanje zelenjadi, peteršilja, motovilca in špinacije; časih se še celo endivija in solata dobro obdržita pod tako odejo in se lahko vsak čas rabita. Pernato, rožno in kodrasto zelje (ohrovt) pretrpe precejšen mraz in zmrzlino, vender je bolje, da se ne puste na mestu, kjer so rastla, temveč se spravijo v varno zavetje, kjer se zakrijejo z deskami in se tako obvarujejo snega in mraza. Zelje je bolj občutljivo. Če je hočemo imeti na prostem tudi v mrzlem zimskem času, svetujejo, da naj se izruje vsa rastlina s korenino in postavi na prosti suhi tratici s koreninami navzgor obrnjena lepo druga k drugi ter se pokrije s slamo in zasuje s prstjo. Tudi kodrasto zelje in kolerabe se hranijo na ta način, t. j. z glavo vedno navzdol postavljene, da se odteka mokrota brez škode. Pri kolerabah je še skoro bolje, če slamnata odeja izostane in se shranijo kakor drugi korenin, v kôpi prsti, kjer prav dobro prezimijo, ne postanejo kosmate in ostanejo precej dalj časa, nego v kleti in enakih shrambah. Cvetno zelje, zelena, korenje, retkev, pesa, kolerabe, endivija in drugo sočivje se shranjuje v globokih jamah ali v zaprtih prostorih. Jame se pokrijejo z deskami in s slamo, listjem, prstjo i. t. d., ter se tako izdelajo, da zmrzlina ne more vahnje. Zelenjava se potemtakem dobro zadela v prst ali pesek, le cvetno zelje in endivija se morata ob lepem in toplem vremenu dobro prezračiti, da se zabranita plesnoba in gnailoba, drugo se v jami popolnoma pokrije s prstjo in prostor ostane zaprt. Tudi v dobri, toda suhi kleti se razna zelenjad zakopana v pesek ali prst, shrani dobro in trpežno, a paziti je treba, da v shrambi ni takih rečij, ki imajo slab duh, kakor petrolej, sir i. t. d. Najbolje je, če se za prezimovanje zelenjadi odloči posebna shramba. Če je še ni, se pa naredi, saj se bodo stroški kmalu pokrili z dohodki, ki se bodo pridobili s takim prostorom; kajti pridelki se bolje ohranijo in v taki shrambi spravljeno sočivje se vedno lahko nadzoruje, ker se vedno lahko do njega pride in ni treba vselej odkopavati in zopet zagrebati. Neobhodno je torej potrebno, da ima vsak vrtnar, ki se peča s sočivjem, hišico ali shrambico, kjer čez zimo hrani zelenjavo. Kmalu se mu bo izplačala, saj potrebuje tudi v gorkem poletnem času hladne shrambe da v njej hrani take reči, ki se držé več dni, ako so na hladnem. Taka hišica bo za to bolj ugodna, nego navadna klet.

Razne reči.

— **Pridelovanje zgodnjega krompirja.** Koncem meseca februarja in začetkom meseca marca se v kleti odbere zadostno število srednje debelega zgodnjega krompirja, navadno rožnika, ter se položi v štirivoglate zaboje in jarbase, ki smo jih poprej napolnili s plevami. Krompir se mora tako položiti v pleve, da so okrog vsakega gomola, tako da ne pride drug z drugim v dotiko; samo konec očesca vsakega krompirja naj gleda iz plev. Potem se krompir pokrije s starimi časopisi, zaboji in jarbasi pa se postavijo na peč in na police. Do začetka meseca aprila se razvijejo iz krompirja kratke debele cime, v debelosti in dolgoti mezinca. Sedaj se krompir pozorno posadi na vrtu, in sicer v peščeno, močno zemljo, ki pa mora biti zavarovana pred severnimi vetrovi. Od 10. do 20. junija se sme tako nasajen krompir že kopati kot popolnoma dozorel.

— **Fosforovokisló apno in rezanica.** Ako smo primorani, kar se po zimi čisto pripeti, živino krmiti s slamo, zgodi se lahko, da je v krmi pomanjkanje fosforovokislega apna, ki je za rast kostij neobhodno potrebno. Še bolj pa se to pomanjkanje opazi pri krmljenju sena iz kislih, šotastih ali

močvirnatih travnikov, ktere smo primorani v suhih letih kositi. To se pojavlja pri mladi živini kot omehčanje kostij, pri starejši pa s kostolomom. Tej nezgodi pridemo v okom, ako jamemo živini o pravem času pokladati fosforovokislo apno. Zlasti dobro se splača krmljenje fosforovokislega apna pri reji mlade živine, ker ji zelo pomaga k utrjenju okostja, kar velja tudi o reji prasičev in prascev. Fosforovokislo apno se rabi z dobrim uspehom tudi pri napakah mleka, če se noče umesti, ali če krava mleko izceja. Znano je namreč, da dobra molznica daje znatno množino apna od sebe, ki se ji mora nadomestiti, ako hočemo, da krava svojo dobro lastnost še dalje ohrani. Dalje to sredstvo pogostoma pomaga, da se krave ne oteležijo prezgodaj ter se pravilno potrebujejo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 118. Zakaj nektera sadna drevesa jeseni drugič cveto? Ali je temu vzrok lepo in gorko vreme in ali je to za drevje dobro? (A. P. v. U.)

Odgovor: Če drevo jeseni zopet cvete, ni temu vzrok ugodno jesensko vreme, temuč bolezen, za katero drevo boleha. Ako je pretvarjanje snovij v drevesu iz enega in istega vzroka ovirano, ne more drevo pravilno rasti, oziroma razvijati se in zato boleha. Pri tem se pa naredi zaradi slabe rasti uže spomladi cvetno popje, ki se potem uže jeseni razcvete. Tako drevo je zapadlo smrti in navadno pogine prihodajo pomlad. Iz tega morete razvideti, da se takega drevesa ni veseliti in da so poročila o njih v raznih listih, ki jesensko cvetje kot neko znamenito posebnost objavljajo, prav neumestna.

Vprašanje 119. Imam tnavnik, narejen na razdeljenem občinskem pašniku, ki pa ni še vpisan v zemljiški knjigi na moje ime. Moj sosed pa preklada star zid ob meji vedno bolj v moj svet, vsled česar mi je sedaj vzel sveta uže za pol metra širine. Kaj mi je storiti; ali je županova reč, dati mi pravice nazaj, ali moram sodnijskim potom postopati proti sosеду? (A. P. v. V.)

Odgovor: To ni reč županova; ako veste, da ste v pravici, morete le sodnijskim potom postopati proti sosеду, ktereга tožite zaradi motenja posesti.

Vprašanje 120. Jaz mislim narediti nekaj vina iz tropin, t. j. petijot. Ali morem rabiti mesto sladkorja saharin za napravo petijota, kar bi bilo ceneje in je saharin bolj sladak? Koliko saharina naj vzamem za polovnjak petijota? (F. S. v. Z.)

Odgovor: Iz Vašega vprašanja je razvidno, da ne veste, kaj je vino, in isto tako ne veste, kaj je petijot in kakšen pomen ima sladkor. Glavni obstojni del grozdnega mošta je sladkor, ki se ob kipenju spremeni v vinski cvet (špirit) ter daje vinu moč. Če tropine zalijete z vodo, je ta zmes podobna vinski drozgi, le sladkorja ji manjka. Iz tega vzroka dodamo tej vodi potrebno množino sladkorja, kateri potem pokipi, t. j. iz njega se naredi vinski cvet, ki da petijotu moč. Petijot je torej iz stališča kemika ravno tisto, kar je vino, in to je tudi res, le mesto one vode in onega sladkorja, ki se nahaja v grozdu, dodali smo drugo vodo in drug sladkor. Saharin pa ni sladkor, ampak le neka prav sladka reč, ki se v vodi prav nič ne spremeni in vedno sladka ostane, t. j. ne pokipi. Če bi torej naredili petijot mesto s sladkorjem s saharinom, dobili bi le zoprno sladko tekočino brez vsake moči, ker bi ne bilo v njej skoraj nič vinskega cveta, izvzemši onega, ki se je naredil iz sladkorja, ki je ostal v tropinah. Iz tega pojasnila morete razvideti, da saharin ni raven za napravo petijota.

Vprašanje 121. Na svojem vrtu imam večletna hrčeva drevesa, ktera moram zaradi zlobnosti ljudij presaditi na

varnejši kraj. Kdaj je najboljši čas, stara drevesa presajati, in kako, da bodo dobro naprej rastla? (J. C. v. K.)

Odgovor: Čas za drevje presajati je od pozne jeseni do zgodnje pomladi, t. j. ko drevje ni več muzevno, oziroma ko še ni muzevno. Z največjim uspehom se staro drevje presadi ko je enkrat zemlja globoko zamrznila, kajti takrat se zemlja skupaj drži in mogoče je drevo izkopati z veliko gručo zemlje, vsled česar se korenin skoraj ne dotaknemo. Po velikosti drevja naredite $\frac{1}{3}$ do 1 m od debla globok jarek krog in krog drevesa in potem iz jarka ven podkopljate drevo toliko, da je morete z vso zemeljsko gručo in z vsemi koreninami dvigniti. Na mestu, kamor boste drevo vsadili pa naredite primerno veliko jamo, v katero na dno natrosite dobre zemlje s kakeršno potem tudi celo jamo napolnite, kolikor to zemeljska gruča sama ne naredi.

Gospodarske novice.

* Nj. veličanstvo presvetli cesar je milostno potrdil zopetno izvolitev gospoda cesarskega svetnika Ivana Murnika predsednikom c. kr. kmetijske družbe kranjske.

* Premovanja govedi l. 1895. bodo na Kranjskem prihodnji mesec, in sicer na Pristavi pri Tržiču, na Vrhniki in v Trebnjem. Dneve in programe teh premovanj priobčimo kakor hitro jih potrdi vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo.

* Biko beljanske pasme bo glavni odbor naše družbe oddajal drugi mesec ter je prošnje zanje vložiti do 1. oktobra. Podrobnosti so objavljene med uradnimi vestmi v današnjih številkah.

* Plemene žrebice težkega plemena konjerejski odsek letos ne bo oddajal. Vzrok temu je, ker ob premovanjih ni mogel kupiti zadostnega števila žrebic. Najlepših žrebic (in le na take se more odsek ozirati) lastniki niso hoteli prodati, kar je popolnoma prav, ali pa so zahtevali tako visoke cene, da jih ni bilo kupiti. Javljamo, da ima kmetijska družba na svojem posestvu ne Viču jako lepo, 6 mesecev staro žrebico pingavškega plemena, katero bo oddala po znižani ceni. Kdor jo želi kupiti, ogleda si jo naj na Viču ter naj pride potem na dogovor v družbeno pisarno.

* Premovanje konj za l. 1895. se je izvršilo ta mesec. V nastopnih vrstah priobčujemo imena odlikovancev.

Pri premovanju z deželnimi darili na Bohinjski Bistrici dne 2. septembra so dobili: Prvo darilo v znesku 25 gld. Matija Sušnik iz Nomena, drugo darilo 20 gld. Janez Rozman iz Polja, potem Jakob Cesar iz Jereke, Martin Rozman iz Bitenj in Janez Stare iz Česnjice, vsak po 15 gld. Nadalje Balant Cvetek iz Studora, Janez Preželj iz Srednje Vasi, Mihael Stare iz Koprivnika, Janez Stare iz Podjele in Jakob Zupan iz Nomena vsak po 10 gld.

Pri premovanju v Lescah dne 3. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Janez Cotelj iz Zgoš 35 gld., Josip Palovčnik iz Podgore 20 gld., Anton Žnidar iz Zgoš, Janez Mihelič iz Noš in Janez Gogola iz Hraš, vsak po 15 gld., Janez Zbat iz Radne in Lovrenc Vovk iz Noš, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Josip Dolar iz Vrbe 55 gld., Janez Pritiv iz Brega 20 gld. in Janez Marolt iz Radovne 15 gld.; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Josip Kolman iz Zapuž in Josip Resman iz Bréga, vsak po 10 gld., Josip Zupan iz Vrbe, Marija Ovsenik iz Zapuž, Anton Zupan iz Zasipa, Valentin Golmajer iz Poljé in Matija Debeljak iz Dvorske Vasi, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kranju dne 4. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Janez Merkuip iz Bašlja 35 gld., Janez Zupan iz Sv. Križa 20 gld., Frančišek Dovžan iz Golnika, Frančišek Bonce iz Žej in Janez Žumer iz Vokla,

vsak 15 gld., Anton Firingar iz Stražišča in Janez Vehovec iz Vokla, vsak srebrno svetinjo; za mlade ubrejene kobile posestniki: Josip Primožič iz Pristave 25 gld., Janez Strupi iz Čirčič 20 gld., Anton Primožič iz Sv. Križa 15 gld., Janez Kepič iz Podreč, Marija Zelnik iz Pivke in Frančiška Jesenko iz Podreč, vsak srebrno svetinjo; c) za eno in dveletne žrebice posestniki: Simon Jereb iz Spodnjega Bezina in Josip Hacin iz Češnjevega Vrha, vsak 10 gld., Frančišek Hubi iz Spodnje Bele, Ivana Počivalnik iz Podbrezja in Ivana Dolenc iz Stražišča, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kamniku dne 5. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Anton Plahuta iz Lahovč 35 gld., Janez Čebulj iz Potoka 20 gld., Janez Dežman iz Lahovč, Andrej Mejač iz Komende in Matija Podboršek iz Zagorice, vsak 15 gld., Janez Kepič in Valentin Gradišek iz Trzinja, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Janez Urh iz Vopavlj 25 gld., Anton Lovač iz Moravč 20 gld., Josip Ovdjak iz Repenj 15 gld., Janez Levec iz Prezrenj in Janez Lap iz Žej, vsak srebrno svetinjo; a) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Anton Plahuta iz Lahovč in Mihael Zmrzlikar iz Kosez vsak 10 gld., Jarnej Slapnik iz Gornjega Tuhinja, Primož Oven iz Trzinja in Anton Črnivec iz Potoka, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju na Vrhniki dne 6. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Frančišek Mrak iz Plešivice 35 gld., Janez Artač iz Brezovice 20 gld., Frančišek Oven iz Podsmreke, Jurij Meden iz Begunj in Andrej Marinka iz Notranjih Gor, vsak 15 gld., Pavel Kušar iz Sinje Gorice in Ivan Počivalnik iz Ljubljane, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Frančišek Remškar iz Loga 25 gld., Janez Jeraj iz Sinje Gorice 20 gld., Jurij Meden iz Begunj 15 gld., Martin Pirc iz Matene in Pavel Petkovšek iz Vrhnike vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Karol Artač iz Notranjih Gor in Andrej Petelin iz Kamnika, vsak 10 gld., Janez Počivalnik iz Ljubljane, Frančišek Majdič iz Logatca in Janez Logar iz Horjula, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Ribnici dne 7. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Jurij Huter iz Željne 35 gld., Josip Košmrl iz Retja 20 gld., Matija Krainer iz Željne in Matija Jaklič iz Skalovja, vsak 15 gld., Jurij Poje iz Zajčjega Vrha, srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Bernard Kovačič iz Sodražice 25 gld., Josip Rojec iz Nemške Vasi 20 gld., Josip Kljan iz Ribnice 15 gld., Ivan Dejak iz Dolenje Vasi, Ivan Gode iz Gornjih Ložin in Aleksander Šober iz Nemške Vasi, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Josip Česarek iz Nemške Vasi in Jakob Česarek iz Dolenje Vasi, vsak 10 gld., Jurij Mihič iz Skalovja, Jakob Zobec iz Dolenje Vasi in Anton Tanko iz Goriče Vasi, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Št. Jarneju dne 9. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Janez Stroj in iz Ostroga 35 gld., Frančišek Gorenec iz Malene 20 gld., grof Albin Margheri iz Otočec se je odpovedal denarni premiji in je dobil častno diplomo, Matija Vene iz Zaboršta, Ignacij Wutscher iz Dolnje Brezovice in Mihael Marinšek iz Zupče Vasi, vsak 15 gld., Matija Kerin iz Velikega Polloga, srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Anton Barborič iz Čadrez 25 gld., Janez Stroj in iz Ostroga 20 gld., Josip Globevnik iz Stare Vasi 15 gld., Frančišek Fabijan iz Spodnjega Gradišča, Frančišek Kerhin iz Dob in Ignacij Križman iz Malene, vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Andrej Colarič iz Slinovice 15 gld.; Ignacij Rangus iz Čadrez, Frančišek Gregorič iz Krškega in Janez Stroj in iz Ostroga, vsak 10 gld., Janez Zidarič iz Dolenje Stare Vasi, Janez Vrdarič iz Pristavice in Janez Andrič iz Svura, vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Trebnjem dne 10. septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Jožefa Hribar iz Velikega Gabra 35 gld., Anton Bizjak iz Skuč 20 gld., Jožef Lavrič iz Ambrusa, Jožef Rus iz Mirne Peči in Jožef Bregar iz Stehane Vasi, vsak 15 gld., Jakob Košak iz Družinske Vasi in baronica Marija Majer iz Nove Vasi, vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Florijan Zorko iz Družinske Vasi 25 gld., Jožef Rus iz Mirne Peči 20 gld., Henrik Müller iz Trebnjega 15 gld.; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Jožef Mavsar iz Cerovca in Jožefina Hribar iz Velikega Gabra, vsak 10 gld., Anton Fatur iz Hudega, Anton Bizjak iz Skuč, Simon Pristov iz Št. Vida, Alojzij Bukovič iz Velike Loke in Frančišek Razdrh iz Teme nice, vsak srebrno svetinjo.

* **Sedma konjska dirka v Št. Jarneju.** Ta dirka se je vršila dne 9. t. m. po znanem vzporedju ob veliki udeležbi. Dirkalno je vsega skupaj 38 konj. O dirki sami in o njenih uspehih pisali bomo prihodnjič. Danes objavimo le imena odlikovanih konjerejcev.

V I. oddelku, t. j. pri dirki tri- in štiriletnih žrebcev in kobil (daljava 1600 m) je na cilj prišel prvi Anton Stravs iz Kostanjevice v 3 min. 43 sek. (darilo 200 kron), drugi Josip Prime iz Zagorja v 3 min. 46 sek. (darilo 100 kron), tretji Janez Rebselj iz Škocijana v 4 min. 2 sek. (darilo 50 kron).

V II oddelku, t. j. pri dirki starejših kranjskih žrebcev in kobil (daljava 2400 m) je prišel prvi na cilj Janez Recelj iz Št. Jarneja v 5 min. 43½ sek. (darilo 200 kron), drugi Ivan Kovačič iz Sp. Maharovca v 6 min. 14½ sek. (darilo 50 kron), tretji Frančišek Kovač iz Novega Mesta v 6 min. 26½ sek. (darilo 25 kron).

V III oddelku, t. j. pri dirki konj brez razločka (daljava 2400 m) je prišel prvi na cilj Josip Borštnar iz Št. Petra v 5 min. 40½ sek. (darilo 100 kron), drugi Janez Rebselj iz Škocijana v 5 min. 45 sek. (darilo 50 kron), tretji Gašpar Dežman iz Gradišča v 5 min. 52 sek. (darilo 25 kron), četrti Andrej Zamida iz Starega Loga v 5 min. 53 sek. (darilo 50 kron).

V IV oddelku, t. j. gosposka dirka s parom konj (daljava 2400 m) je prišel na cilj prvi Janez Rebselj iz Škocijana v 6 min. 33 sek. (darilo srebrni predmet, vreden 100 kron).

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov, kupljenih z državno podporo, in sicer **beljancev** (cikastih) za Gorenjsko.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe bode meseca oktobra kupil s podporo, katero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov beljancev.

Te biko bode odbor oddajal na podlogi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do

1. oktobra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na oni bližnji postaji, ktera bode določena, in sicer tistega bika, ktere ga določi odbor;

2.) da bode poslal na račun precej, ko mu odbor naznani, da mu je bik prisojen, 10 gld., kateri zapadejo, če potem ne vzprejme odkazanega mu bika;

3.) da ob vzprejemu bika plača polovico tistih stroškov, katere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 10 gld., in

4.) da podpiše zavezno pismo, s katerim se zaveže prejetega bika imeti dve leti za plemo in, če ga iz katerega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisane odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo rabili prejetega bika čez 2 leti za plemo, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1895.

Razglas.

o oddaji umetnih gnojil jeseni 1895. l.

Podpisana družba bo oddajala bodočo jesen umetna gnojila in sprejema uže sedaj naročila nánja, in sicer na kajnit in na Tomásovo žlindro.

100 kgr. kajnita stoji z vrečo vred 3 gld.

100 „ Tomásove žlindre stoji z vrečo vred 3 gld. 50 kr.

Ta gnojila se odajajo le v celih vrečah po 100 kgr.

Ker je kajnit sol, katero oddaja kmetijska družba s posebnim dovoljenjem c. kr. finančnega ministerstva, in ker vsak naročnik mora po predpisih tega ministerstva izreči, da bo rabil kajnit le za gnojitve, in sicer záse, in da ne kupčuje s soljo, zato mora vsak prejemnik podpisati od finančnega erara predpisano izrecilo. Ker nadalje družba dopušlje kajnit še le tedaj, ko je od nje doposleno izrecilo podpisano, zato se naročniki pozivljejo, da pravočasno naroče kajnit, da se izvršitev naročil zaradi podpisavanja izrecil ne zakasni.

Naročilom je pridejati primerno predplačilo ali aro.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Razglas.

Ker podpisani odsek ob priliki letošnjih konjskih premovanj ni bil v stanu kupiti primerne števila lepih pingavskih žrebic, bodisi, ker jih lastniki niso hoteli prodati, ali pa, ker so zahtevali zanje previsoke cene, ukrenil je

za letos opustiti oddajo plemenih žrebic težkega plemena.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Francišek Povše s. r., načelnik.

Nakupovanje konj za c. in kr. vojno.

Vsled prizadevanja samostalnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske je c. in kr. vojno ministerstvo odredilo z odlokom z dne 17. julija t. l., št. 1535./3., da bode uradovala asentna komisija za remonte ter kupovala konje za c. in kr. vojno v ponedeljek,

dne 4. oktobra dopoldne v Št. Jarneju.

Podpisani odsek pozivlje vse kranjske, zlasti pa dolenske konjerejce, naj pripeljejo pred imenovano komisijo tiste svoje konje, ki so na prodaj ter so sposobni za vojno.

Konjerejci! Podpisani odsek se je trudil, da je dosegel ta velevažni čin visokega c. in kr. vojnega ministerstva, ki naj na-

redi našo konjerejo bolj dobičkonosno, a sedaj je pa ležeče na Vas, da pripeljete pred asentno komisijo obilo sposobnih konj, vsled česar se bode to nakupovanje vršilo redno vsako leto ter bode potem mogoče konjerejcem svoje konje bolje in lažje prodajati. Pripeljite pa svoje konje skrbno osnažene, pravilno podkovane, z ostrizenimi biclji, z lepo uravnano grivo in ravno takim repom. Vadite zadnje dni svoje konje tudi v prepeljavanju, da se pokažejo lepi in gosposki.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 31. avgusta 1895.

Posnetek iz določil o konjskih zadevah c. in kr. vojne:

Asentna komisija sme kupiti le tiste konje, od katerih je pričakovati, da bodo dosegli **vso** sposobnost za službo v vojski; zato se je ozirati **le** na tiste konje, ki so prave rasti, v katerih teče „prava kri“ in ki so prav vzrejeni. To velja posebno za konje za ježo.

Kupljeni konj mora biti brezdomno uže štiri leta star, a ne starši nego sedem let.

Za sposobnega konja za kavalerijo in za konja za ježo pri artileriji se plača 250 gold, za vožnjo pri artileriji sposobnega konja pa 350 gold.

Št. 11.543.

Razglasilo.

Ker je glasom uradnih naznanil svinjska kuga razširjena tudi v okrajih Hartberg in Ljubno (Leoben), zato je deželna vlada dodatno k tuuradnemu razglasu z dne 30. julija t. l., št. 9982, brez izjeme prepoveduje uvažati prasiče iz omenjenih dveh okrajev na Kranjsko.

Prestopki te prepovedi se kaznujejo po zakonu z dne 24. maja 1882. leta, drž. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 31. avgusta 1895.

Listnica uredništva.

A. B. v T. Vozniku ne morete prepovedati po cesti hitro voziti, vender je on odgovoren če poškoduje kako živinče, ki gre po cesti. Ako pa živina zaradi voznika skoči iz ceste na poleg ležeče travnike ali njive, to mu pa nič mar, ampak je Vaša skrb, oziroma pastirjeva, da to prepreči. Za neznatno škodo, ki jo v takem slučaju naredi živina na poleg ceste ležečih zemljiščih, Vas pa tudi nihče ne more tožiti, ako dokažete, da ste vse ukrenili kar je bilo potrebno, da živina n. raz cesto skočila, oziroma, da ste se potrudili, precej nazaj na cesto spraviti jo. — Jarek ob meji Vašega travnika imate pravico poljubno graditi, a le s pogojem, da s tem ne delate škode sosedu.

J. S. v P. Tudi mi ne poznamo drugega sredstva proti poljskim mišim, kakor strup in past. Pokončevanje z Löfflerjevim bacilom z ene strani hvalijo, z druge pa zopet zametavajo. Naredite poskus! Löfflerjeve bacile prodaja M. Lukesch, lekarnar v Pragi, ter stoji ena steklenka, ki zadostuje za tri oralna, 1 gld. 50 kr. Knjižica s pop'som in navodilom se Vam zastoni dopušlje.

J. D. v S. Stavbnege reda za Primorsko ne poznamo, a zdi se nam, da Vam more tudi pri Vas sosed zabraniti iz zdravstvenih ozirov napravo gnojišča na Vašem svetu, a pod oknom sosedove hiše.

A. T. v C. Glede odškodnine, ker so Vam tuje čebele oropale Vaše panje, se morate držati na goriški deželni zakon z dne 18. julija l. 1879. Merodajni so za Vas §§ 5., 6., 7., 8., 9. in 10. tega zakona. Nam bi vzelo preveč prostora, če bi hoteli te paragrafe ponatisniti, bilo bi pa tudi nepotrebno, saj dobite gotovo pri županu goriški deželni zakonik.